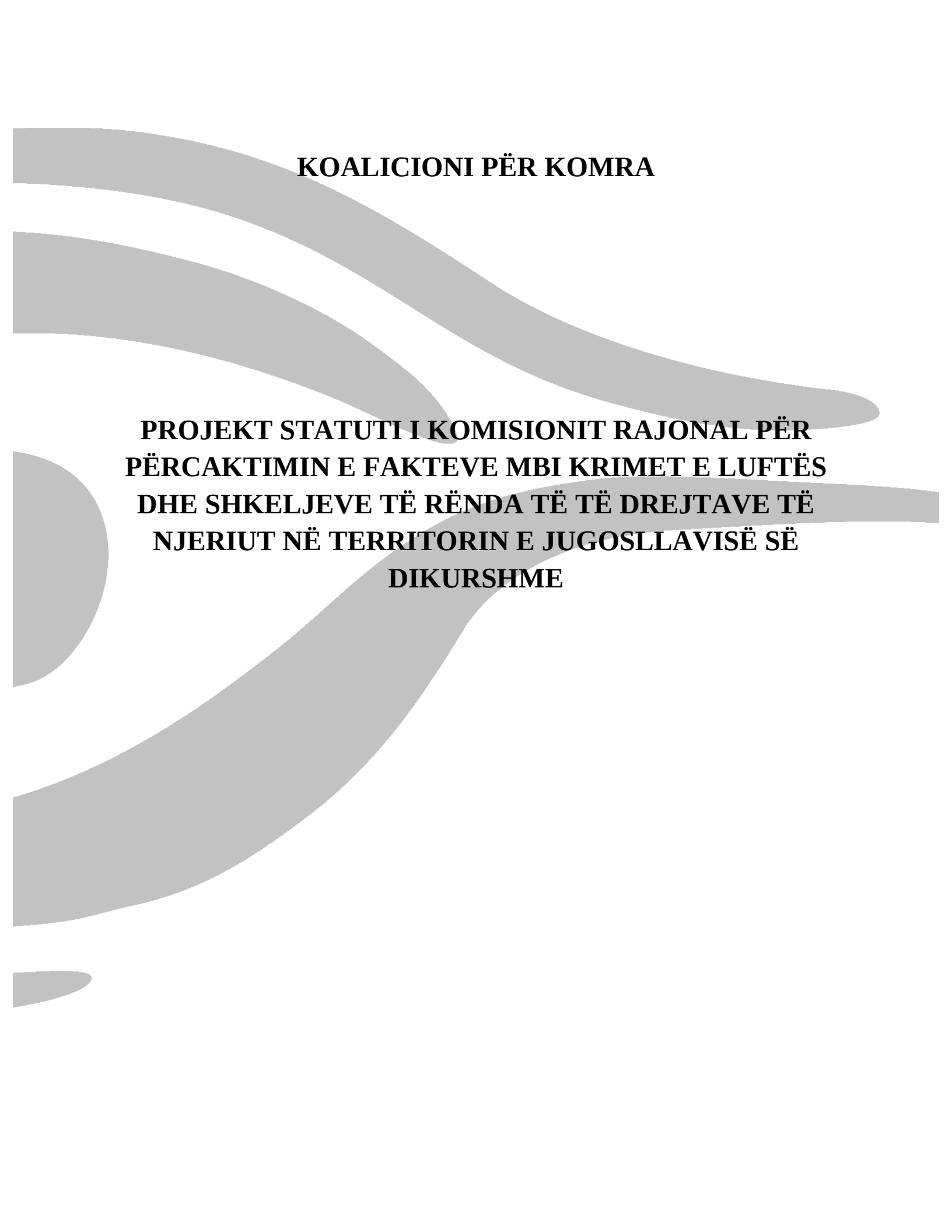

The background features a stylized, light gray representation of the Kosovo flag, which consists of three horizontal stripes and a diagonal stripe. The stripes are curved and layered, creating a sense of movement and depth.

KOALICIONI PËR KOMRA

**PROJEKT STATUTI I KOMISIONIT RAJONAL PËR
PËRCAKTIMIN E FAKTEVE MBI KRIMET E LUFTËS
DHE SHKELJEVE TË RËNDA TË TË DREJTAVE TË
NJERIUT NË TERRITORIN E JUGOSLLAVISË SË
DIKURSHME**

PJESA E IV. – QËLLIMET DHE DETYRAT E KOMISONIT

Neni 12.

Qëllimet e Komisionit

Komisioni ka këto qëllime:

- (a) të vërtetojë faktet për krimet e luftës dhe shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut, të kryera në hapësirat e RSFJ-së së dikurshme, në periudhën nga 1 Janari i vitit 1991 deri më 31 Dhjetor të vitit 2001, rrethanat shoqërore dhe politike të cilat kanë ndikuar në kryerjen e këtyre veprave dhe pasojat të cilat janë rrjedhojë e këtyre krimeve dhe shkeljeve të të drejtave;
- (b) të kontribuojë që elitat politike dhe shoqëritë në shtetet kontraktuese të pranojnë faktet mbi krimet e luftës dhe shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut.
- (c) të kontribuojë në ndriçimin e fatit të humburve – pagjeturve;
- (d) të pranojë padrejtësitë e shkaktuara ndaj viktimave, me qëllim të ndërtimit të kulturës së solidaritetit dhe bashkëndjenjës për viktimat;
- (e) të kontribuojë në realizimin e të drejtës së viktimave; dhe
- (f) të kontribuojë në pengimin e përsëritjes së krimeve të luftës dhe të shkeljeve të rënda të të drejtave të njeriut.

Ajo çfarë po mungon, sipas meje, në nenin 12. i cili i referohet qëllimit, është qëndrimi ndaj politikanëve, ndaj atyre që janë bartësit e përgjegjësisë. Kam përshtypjen, se gjatë këtij rrëfimi përmes qëllimeve, përmes detyrave, po e zbrisim në nivel individual dhe në nivel të fajësisë individuale, gjë që e përkrahi plotësisht, por diku përgjatë tërë këtij rrëfimi, sipas meje, po mungon ajo lidhja mes asaj që është përgjegjësi politike (...) Pra, ata nuk do të duhej ti pranojnë ato fakte, vetë ata neve na i kanë imponuar, ata duhet ta bartin përgjegjësinë. (Marija Vuksanović, Qendra për zhvillim të organizatave joqeveritare, Podgoricë, Mali i Zi, Konsultimet

Nacionale me të rinjët mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

Neni 14.

Kompetenca kohore dhe territoriale e Komisionit.

Komisioni vërteton faktet mbi krimet e luftës dhe shkeljet të rënda të të drejtave të njeriut, të kryera në periudhën nga data 1 Janar 1991 deri më 31 dhjetor 2001, në shtetet në hapësirat e RSFJ-së së dikurshme, dhe hulumton:

[ALT . A: rrethanat politike dhe shoqërore të cilat drejtpërsëdrejti kanë sjellë deri te shpërthimi i luftërave ose i formave të tjera të konflikteve të armatosura, si dhe kryerja e krimeve të luftës dhe shkeljeve të rënda të të drejtave të njeriut];

[ALT – B: rrethanat politike dhe shoqërore, duke filluar nga viti 1980, drejtpërsëdrejti kanë sjellë deri te shpërthimi i luftërave ose i formave tjera të konflikteve të armatosura, si dhe kryerjen e krimeve të luftës dhe shkeljeve të rënda e të të drejtave të njeriut].

*(...) po thuhet se periudha kohore me të cilën do të mirret [komisioni] është prej vitit 1991 deri 2001. Duke lexuar në gazeta, si dhe sipas disa mediave, kam hasë në disa të dhëna, se në një pjesë të opinionit publik të Malit të Zi dhe Serbisë, gjithashtu edhe sipas mendimit të disa partive politike, se **kjo periudhë kohore do të mund të shtyhej deri në vitin 2004, kur kanë ndodhë incidentet në Kosovë**, të cilët kanë zgjatur disa ditë, dhe si rezultat i tyre ka qenë shkatërrimi i një numri të madh të kishave si dhe një valë e re e refugjatëve të popullatës joshqipatre.* (Stevan Kandić, student, Fakulteti juridik, Shoqata e juristëve të Malit të Zi dhe Shoqata Evropiane e studentëve të juridikut Mali i Zi, Podgoricë, Konsultimet Nacionale me të rinjët mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

Neni 16.

Marrja e deklaratave

1. Komisioni merr deklaratat mbi krimet e luftës dhe shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut, sipas kompetencës së vet, nga viktimat, dëshmitarët, kryerësit dhe personave të tjerë, për të cilët konsideron që mund të kenë njohuri për provat (faktet) relevante.

2. Çdo person të cilit, Komisioni, ia dërgon ftesën është i obliguar që të jep deklaratë për Komisionin. Posaçërisht, viktimat nuk kanë obligim për të dhënë deklaratë pranë Komisionit për të vuajturit ose vuajtjet e anëtarëve të familjes.
3. Në rast se personi refuzon për ti dhënë deklaratë Komisionit, duke u thirr në detyrimin ligjor për ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave, zbatohen dispozitat e nenit 11, paragrafet 3 dhe 4 të këtij Statuti.
4. Dispozitat e ligjit për procedurën penale në shtetin kontraktues zbatohen në të drejtën e shkurtimit të dhënies së përgjigjes në çështjet e caktuara dhe lirimit nga detyrimi për të dëshmuar, si dhe çështje të tjera lidhur me marrjen në pyetje të personave, të cilat nuk janë të rregulluara me Statut të Komisionit.
5. Në kërkesë të dhënësit të deklaratës, Komisioni mund të mundësojë edhe dhënien e deklaratës në mbrojtje të identitetit.
6. Komisioni fton personat nga paragrafi 1 i këtij neni sipas rregullave për thirrjen e dëshmitarëve, sipas ligjeve të procedurave penale të shteteve kontraktuese në të cilat personat kanë qëndrim të përhershëm apo të përkohshëm. Në propozimin e Komisionit, Gjykata kompetente, me procedurë emergjente, vendos mbi zbatimin e masave të sigurisë për prezencën e personit, duke përfshirë edhe caktimin e dënimeve procedurale për shkak të mos përgjigjes në ftesën e Komisionit, në përputhje me ligjin mbi procedurën penale të shtetit në të cilin bëhet ftesa. Komisioni mund të lidhë, me shtetet kontraktuese, marrëveshje të veçanta për bashkëpunim me organet kompetente në procedurën e thirrjes dhe sigurimit të prezencës së personave.

(...) neni 16., pika 6 thotë. – “Komisioni mund, me shtetet nënshkruese, të lidhë **marrëveshje të veçantë për bashkëpunim me organet shtetërore kompetente për procesin e ftuarjes dhe sigurisë së personave**”. Unë propozoj që megjithatë të mos jetë **opcioni [mundet]**, sepse çdo herë kur eksiston **opcioni**, çdo herë shkohet me mënyrën e rezistencës së dobët. Andaj, mendoj se këtu do të duhej të qëndrojë **obligimi**.” (Valentina Krća, asistente, Fakulteti për studime shtetërore dhe evropiane, Podgoricë, Mali i Zi, Konsultimet Nacionale me të rinjtë mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

7. Komisioni i grumbullon deklaratat:
  - a. në vendbanimin apo në vendqëndrimin e dhënësit të deklaratës;
  - b. në zyret e Komisionit;
  - c. në ambasadat dhe konsullatat e shteteve kontraktuese, nëse kontrata merret në vendet e treta; dhe

- d. në territorin e shteteve të treta, nëse një gjë e tillë nuk është në kundërshtim me dispozitat ligjore të atyre shteteve, dhe në rastet kur viktimat, dëshmitarët dhe personat tjerë nuk mund të japin deklarata në konsullatat dhe ambasadat e shteteve kontraktuese.

Neni 19.

Dëgjimet publike të viktimave dhe personave tjerë

1. Komisioni mban dëgjime publike në të cilat viktimat flasin mbi vuajtjet e tyre dhe të afërmeve të tyre.
2. Dëgjimet publike përfshijnë edhe kryerësit e veprave të cilët kanë karakter të krimit të luftës ose të shkeljeve të rënda e të drejtave të njeriut, dëshmitarët si dhe persona që iu kanë ndihmuar viktimave.
3. Dhënia e deklaratave në dëgjimin publik është me vullnet.
4. Me rastin e dëgjimeve publike Komisioni mund të aplikojë masa për mbrojtjen e identitetit, si dhe masa të veçanta për mbrojtje të integritetit psiko – fizik.
5. Mediet elektronike në pronësi shtetërore, gjegjësisht serviset publike, në hapësirat e RSFJ-së së dikurshme, kanë për detyrë të transmetojnë dëgjimet publike. Mediet elektronike komerciale kanë të drejtë të transmetojnë dëgjimet publike, nën kushte të njëjta dhe sipas rregullave të cilat vlejnë dhe për mediet në pronësi shtetërore, përkatësisht servile publike.
6. Dëgjimet publike mund të mbahen në lokalitete të ndryshme.

(...) të gjithë ata luftëtarë, luftëtarë po lenë përshtypjen e viktimave. Viktima tmerrësisht të paarsyeshme. Të budallakuara, të joshura me ideologji të gabuar. Mendoj se do të duhej organizuar në këtë drejtim, njëjtë sikur viktimat, por me ideologji të gabuar, dëgjimet e luftëtarëve. (Ana Bogovac, gazetarë, Podgoricë, Mali i Zi, Konsultimet Nacionale me të rinjtë mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

(...) ku do të organizohen dëgjimet publike? Mendoj se ndoshta do të duhej të precizohet në statut, që të mos lihet - në rregull, ne do ti organizojmë ato në Podgoricë në KIC, dhe do të vijë kush të dojë apo kush është i interesuar, dhe mund të ndodhë që të vijnë njerëzit të cilët ndoshta i dinë të gjitha. Mendoj se ato do të duhej të organizohen në Universitete, në vendet ku do të arrihej edhe deri te ata njerëz të cilëve ndoshta nuk u intereson. (Ana Bogovac, gazetarë,

Podgoricë, Mali i Zi, Konsultimet Nacionale me të rinjët mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

Neni 28.

Zgjedhja e anëtarëve dhe anëtareve të Komisionit nga ana e kryetarit/kryesisë të shteteve kontraktuese

1. Kryetari/kryesia e shtetit kontraktues kryejnë zgjedhjen përfundimtarëve të anëtarëve dhe anëtareve të Komisionit, të cilët zgjedhën në shtetin kontraktues në mesin e kandidatëve dhe kandidateve nga lista të cilën ia dërgon Këshilli seleksionues.
2. Kryetarët/kryesitë e shteteve kontraktuese do e informojnë njëri tjetrin mbi zgjedhjet e tyre 30 ditë nga dita kur Këshilli seleksionues iu dërgojnë listën e kandidatëve, para se për këtë ta informojnë publikun.
3. Kryetarët/kryesia e shteteve kontraktuese shpallin emrat e anëtarëve dhe anëtareve të Komisionit 15 ditë nga dita kur të gjithë pranojnë njoftimin nga paragrafi 2 të këtij neni

Më intereson, se deri në çfarë mase, anëtarët e komisionit do të jenë të pavarur, duke marrë parasysh se do ti zgjedhin presidentët? Mendoj, se sigurisht, do të vimë në situatë që ata do ti zgjedhin anëtarët që do të jenë të përshtatshëm për ta. Më intereson se në çfarë mënyre do të parandalohet kjo? (Admir Adrović, Forumi i të rinjëve të palës Boshnjake, Rozhajë, Mali i Zi, Konsultimet Nacionale me të rinjët mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)

Duke patur parasysh, këtë që e tha Darko, si për përfshirjen e mediave poashtu edhe të garniturës politike në luftërat e ndodhura në territorin e ish Jugosllavisë, cilat janë ato metoda, me të cilat Iniciativa për KOMRA, dëshiron të sigurojë pavarësinë e anëtarëve, dukë pasë parasysh, pasi që për shembull, në Malin e Zi, garnitura politike nuk është ndërruar në 20-të vitet e fundit, në Serbi SPS-i, është sërish në qeveri, përderisa në Kroaci akoma udhëheqë HDZ-ja? (Stevan Kandić, student, Fakulteti juridik, Shoqata e juristëve të Malit të Zi dhe Shoqata Evropiane e studentëve të juridikut Mali i Zi, Podgoricë, Konsultimet Nacionale me të rinjët mbi Iniciativën për themelimin e KOMRA-së, Podgoricë, Mali i Zi, 15. dhjetor 2010.)